

V Bruseli 13. novembra 2025
(OR. en)

15410/25
ADD 2

CULT 128	EMPL 514
AUDIO 111	GENDER 200
CULT HERIT 25	DIGIT 240
EDUC 445	TOUR 23
JEUN 236	MI 907
COMPET 1161	ENV 1222
SAN 743	PROCIV 148
DISINFO 100	RECH 501
RELEX 1475	NDICI 10
FREMP 333	FIN 1352
AG 181	

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	13. novembra 2025
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2025) 786 final
Predmet:	Návrh spoločného vyhlásenia „Európa pre kultúru – kultúra pre Európu“

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2025) 786 final.

Príloha: COM(2025) 786 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 12. 11. 2025
COM(2025) 786 final

Návrh spoločného vyhlásenia

„Európa pre kultúru – kultúra pre Európu“

Návrh spoločného vyhlásenia

„Európa pre kultúru – kultúra pre Európu“

Preambula

keďže:

A. Európa je kontinent s nesmiernym umením, kultúrou, tvorivosťou a bohatým kultúrnym dedičstvom a históriou. Kultúrna rozmanitosť a životaschopnosť Európy vďaka jej vynikajúcim umelcom a profesionálom sú základom hodnôt a identity EÚ, podporujú európsky pocit spolupatričnosti a spoločnej európskej identity a posilňujú demokraciu.

B. Kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel sú dynamické hospodárske odvetvia. Sú strategickým zdrojom konkurencieschopnosti a súdržnosti Európy, ktorý generuje hospodársky rast a pozitívne vedľajšie účinky vo všetkých odvetviach a na rôznych územiach, vytvára kvalifikované pracovné miesta a podporuje tvorivý a inovačný náskok EÚ.

C. Kultúra a kultúrne dedičstvo sú pilierom základných hodnôt, na ktorých je EÚ založená – úcta k ľudskej dôstojnosti, sloboda, demokracia, rovnosť, právny štát a rešpektovanie ľudských práv (článok 2 ZEÚ), – a stelesňujú heslo „Zjednotení v rozmanitosti“. Hlavným cieľom EÚ v oblasti kultúry je rešpektovať a podporovať svoju bohatú kultúrnu a jazykovú rozmanitosť; zabezpečovať ochranu a zveľaďovanie európskeho kultúrneho dedičstva a podporovať spoluprácu medzi členskými štátmi (článok 3 ZEÚ, článok 167 ZFEÚ).

D. Kultúra a kultúrne dedičstvo vytvárajú priestor na predstavy o budúcnosti, akú by sme si želali, a sú nevyhnutné pre európsky spôsob života. Poskytujú platformu pre verejný dialóg, spájajú komunity, obohacujú životy, prinášajú súdržnosť do našich spoločností a sú dôležitým vektorom vonkajšej činnosti Únie. EÚ môže využiť svoje kultúrne bohatstvo na budovanie odolnosti, podporu mieru a demokracie a podnietenie inovačných riešení, ktoré prispievajú k udržateľnému rozvoju.

E. Kultúra je pre EÚ strategickým zdrojom, ktorý jej umožňuje čeliť naliehavej realite súčasnosti, ako sú geopolitické a geoekonomické napätie, globálne otepľovanie a zhoršovanie životného prostredia, sociálne a hospodárske nerovnosti, rýchle technologické zmeny, demografické zmeny a kríza duševného zdravia. Kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel zároveň čelia vlastným výzvam, ktoré si vyžadujú cieleňú podporu a rozhodné kroky.

F. Toto vyhlásenie je vyjadrením dlhodobej strategickej vízie, ktorej cieľom je postaviť kultúru do centra európskej identity, zdôrazniť význam kultúry pre jednotlivcov, komunity a EÚ, a posilniť kultúrne práva a zásady.

G. Uznáním podpornej úlohy EÚ v oblasti kultúry sa týmto vyhlásením potvrdzujú spoločné politické záväzky a zodpovednosť Európskeho parlamentu, Rady Európskej únie a Európskej komisie – v rámci ich príslušných právomocí a v plnom súlade s právom EÚ – na základe hlavných smerov stanovených v dokumente Komisie z roku 2025 s názvom Kultúrny kompas pre Európu.

Spoločné vyhlásenie o Európe pre kultúru – kultúre pre Európu

0. Naším cieľom je podporovať kultúru ako zdroj európskej jednoty, demokracie, excelentnosti a konkurencieschopnosti, a zároveň upevňovať toto jej postavenie. Preto sa zaväzujeme:

- posilňovať úlohu Európskej únie ako svetovej kultúrnej veľmoci a dynamického centra tvorivosti, kde môže každý slobodne tvoriť a venovať sa kultúre. Touto úlohou sa podporujú kultúrne práva a posilňuje postavenie občanov a tvorivých profesionálov,
- zabezpečovať, aby kultúra zostala hnacou silou sociálno-ekonomickej a územnej štruktúry Európy, uznávajúc vnútornú, spoločenskú, občiansku a hospodársku hodnotu kultúry a jej transformačný potenciál,
- podporovať opatrenia s cieľom posilniť postavenie, prosperovať, inovovať a konkurovať na celosvetovej úrovni,
- uznať úlohu kultúry ako verejného statku, ktorý prispieva k odolnosti a udržateľnému rastu EÚ.

V súlade s týmito záväzkami a štyrmi kľúčovými smermi Kultúrneho kompasu pre Európu vyhlasujeme, že prijímame nasledujúce zásady kultúrnych politík v Európe.

1. **Sloboda umeleckého prejavu** a sloboda tvoriť sú základom kultúry a zohrávajú nezastupiteľnú úlohu pri podpore demokratických spoločností a presadzovaní európskych hodnôt.

Zaväzujeme sa:

- chrániť slobodu umeleckého prejavu a rešpektovať hodnoty EÚ ako základného kameňa demokracie a základných práv v Európskej únii,
- chrániť umelcov a kultúrnych pracovníkov pred cenzúrou, zastrašovaním a neprimeraným zasahovaním,
- chrániť nezávislosť kultúrnych inštitúcií.

2. **Kultúrna a jazyková rozmanitosť** sú základnými hodnotami, na ktorých je založená EÚ.

Zaväzujeme sa:

- podporovať, oslavovať a zachovávať bohatú kultúrnu a jazykovú rozmanitosť Európskej únie a jej kultúrnu zvrchovanosť,
- podporovať úplnú rozmanitosť kultúrneho obsahu vytvoreného v Európe, najmä online, a využívať nové technológie na zabezpečenie viditeľnosti a objaviteľnosti tohto obsahu.

3. **Prístup ku kultúre** je základným pilierom demokratických a inkluzívnych spoločností.

Zaväzujeme sa:

- zlepšiť inkluzívny prístup ku kultúre a kultúrnemu dedičstvu, účasť na nich, ako aj ich využívanie a prínos pre všetkých, najmä pre mladšie generácie,
- venovať osobitnú pozornosť kultúrnym právam osôb so zdravotným postihnutím, marginalizovaných a znevýhodnených skupín a ľudí žijúcich vo vidieckych alebo vzdialených oblastiach alebo v oblastiach s nedostatočnou dostupnosťou služieb – vrátane oblastí, ktorým hrozí vyľudňovanie alebo ktoré čelia sociálno-ekonomickým problémom,
- zlepšovať a skvalitňovať kultúrnu infraštruktúru v celej Európe, pričom pozornosť budeme venovať riešeniu sociálno-ekonomických a územných rozdielov.

4. Každý má právo **na spravodlivé, primerané, zdravé a bezpečné pracovné podmienky** vrátane umelcov a kultúrnych pracovníkov, ktorí sú srdcom našich kultúrnych a kreatívnych odvetví a priemyslu. Zaväzujeme sa:

- podporovať spravodlivé odmeňovanie a primeranú sociálnu ochranu všetkých umelcov a kultúrnych pracovníkov a ich prístup k rozvoju zručností, ako aj podporovať ich práva na kolektívne vyjednávanie a zvyšovať ich bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci vrátane duševného zdravia,
- podporovať rodovú rovnosť v kultúre a kultúrnom dedičstve a chrániť práva umelcov a kultúrnych pracovníkov so zdravotným postihnutím.

5. **Mladí ľudia** majú kľúčový význam pri formovaní budúcnosti Európy a jej rozmanitého kultúrneho prostredia. Zaväzujeme sa:

- podporovať zastúpenie a účasť mladých ľudí v štruktúrach správy v oblasti kultúry s cieľom posilniť ich hlas pri rozhodovacích procesoch, ktoré sa ich týkajú,
- podporovať mladých a začínajúcich umelcov, uznávať ich prínos pre európsku kultúru a kultúrne dedičstvo.

6. Synergia medzi **kultúrou, umením a vzdelávaním** je základom rozvoja a prosperity budúcich spoločností. Zaväzujeme sa:

- podporovať umelecké vzdelávanie pre všetkých v rámci formálneho a neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa vrátane celoživotného vzdelávania,
- podporovať prístup STEAM (veda, technológia, inžinierstvo, umenie a matematika) a interdisciplinárne a transdisciplinárne synergie medzi kultúrou, umením, vedou a technológiou.

7. Kultúrna angažovanosť má preukázateľne pozitívny vplyv na **zdravie a blaho** jednotlivcov a komunít. Zaväzujeme sa:

- podporovať – prostredníctvom našich politik – pozitívne účinky kultúry a účasti na kultúrnom živote na zdravie a blaho,
- vymieňať si najlepšie postupy a inovačné prístupy v rôznych odvetviach.

8. Používanie, vývoj a správa systémov **umelej inteligencie (AI)** by mali podporovať ľudskú tvorivosť na základe spravodlivého prístupu zameraného na človeka a založeného na právach. Tento prístup by mal: rešpektovať kultúrne práva, prístupnosť, inkluzívnosť a kultúrnu rozmanitosť; rozvíjať a podporovať objaviteľnosť európskeho, národného a miestneho obsahu; podporovať konkurencieschopnosť; bojovať proti digitálnym rozdielom a podporovať digitálnu integráciu. Zaväzujeme sa:

- podporovať ľudskú tvorbu a európsku kultúrnu a jazykovú digitálnu suverenitu, ako aj riešenie etických rizík predsudkov a kultúrnej homogenizácie,
- chrániť práva duševného vlastníctva prostredníctvom riešenia vplyvu umelej inteligencie na odmeňovanie tvorcov a zároveň prijímať inovácie,
- monitorovať a zmierňovať vplyv umelej inteligencie na pracovné miesta, ako aj podporovať kultúrne a kreatívne odvetvia a priemysel pri prispôsobovaní sa technologickým zmenám a získavaní digitálnych zručností,
- podporovať využívanie umelej inteligencie ako nástroja na podporu kultúrnych a kreatívnych pracovníkov a umožniť kultúrnym a kreatívnym odvetviám a priemyslu využiť príležitosti, ktoré tieto technológie ponúkajú.

9. **Kultúrne dedičstvo** spája našu minulosť s našou budúcnosťou. Je symbolom jednoty v rozmanitosti a základom našej identity, demokracie a odolnosti. Zaväzujeme sa:

- chrániť, zachovávať a podporovať bohaté európske prírodné a kultúrne dedičstvo – hmotné aj nehmotné – a zároveň využívať digitálne technológie na podporu jeho zachovania, inovácií a prístupu k nemu,
- zlepšovať informovanosť, výskum a budovanie kapacít, ako aj využívanie a interoperabilitu databáz a digitálnych technológií s cieľom čeliť hrozbe nedovoleného obchodovania s kultúrnymi objektmi a ďalšími súvisiacimi trestnými činmi a zároveň podporovať medzinárodnú spoluprácu medzi všetkými príslušnými expertmi, ako sú experti v oblasti kultúrneho dedičstva, presadzovania práva alebo colníctva,
- podporovať medzigeneračnú výmenu s cieľom zabezpečiť prenos kultúrneho dedičstva a vedomostí zo starších generácií na mladšie.

10. Kultúra a kultúrne dedičstvo podporujú **regionálny a územný rozvoj, odolnosť, sociálnu súdržnosť a konvergenciu** medzi regiónmi Európy. Musia byť chránené aj v krízových situáciách, a to aj pred rizikami, ako sú napríklad dôsledky zmeny klímy. Zaväzujeme sa:

- využiť potenciál kultúry a kultúrneho dedičstva v synergii s ostatnými oblasťami pri zvyšovaní atraktívnosti všetkých území a riešení územných výziev, a to vrátane boja proti demografickému poklesu, najmä v okrajových, vidieckych, vzdialených oblastiach alebo v oblastiach s nedostatočnou dostupnosťou služieb vrátane najvzdialenejších regiónov EÚ,
- podporovať udržateľný kultúrny cestovný ruch, ktorý rešpektuje kultúrne dedičstvo, krajinu a zvyklosti komunit, a prispievať k regionálnemu a miestnemu rozvoju,
- posilňovať spoluprácu v oblasti pripravenosti na krízy a začleňovať kultúru a kultúrne dedičstvo do plánovania bezpečnosti a pripravenosti na krízy, krízového riadenia a riadenia rizík, obnovy po kríze, ako aj procesov obnovy a budovania mieru.

11. Kultúra vrátane kultúrneho dedičstva má kľúčový význam pri **prechode na environmentálnu udržateľnosť**, keďže formuje hodnoty, správanie a postupy, ktoré sú základom environmentálne zodpovedného rozvoja. Zaväzujeme sa:

- zdôrazňovať význam kultúry v rámci politickej reakcie na ekologické výzvy prostredníctvom podpory architektúry, dizajnu, ochrany kultúrneho dedičstva a starostlivosti o krajinu v záujme dosiahnutia kvality, inovácií, inklúzie a excelentnosti, a to aj prostredníctvom podpory zavádzania praktických nástrojov ekologizácie a umožnenia zástupcom z oblasti kultúry a kultúrneho dedičstva, aby viedli a menili naratívy v rámci spoločnej tvorby s komunitami.

12. Presadzovanie ambícií tohto vyhlásenia a plné využitie prierezových vplyvov kultúry znamená podporu kultúry vo vnútorných a vonkajších politikách EÚ, investovanie do kultúrnych a kreatívnych odvetví a priemyslu a monitorovanie pokroku. Zaväzujeme sa:

- podporovať **trvalé a ciele financovanie** kultúrnych a kreatívnych odvetví a priemyslu a podporovať inovačné a alternatívne spôsoby financovania na všetkých úrovniach správy,
- **začleňovať kultúru do príslušných stratégií, politik a opatrení** a zodpovedajúcich nástrojov financovania,
- **udržiavať úzky dialóg s príslušnými zainteresovanými stranami,**
- presadzovať toto vyhlásenie vo **vzťahoch EÚ s medzinárodnými organizáciami a partnerskými krajinami** – v rámci príslušných úloh a právomocí signatárov – a ukotviť naše partnerstvá na hodnotách reciprocity a dlhodobej angažovanosti,
- podporovať iniciatívy zamerané na zlepšenie dostupnosti spoľahlivých a porovnateľných údajov o kultúre na podporu rozvoja kultúrnych politik založených na dôkazoch,

- preskúmať pokrok dosiahnutý v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje toto vyhlásenie.
